

НОДАВЛАТ НОТИЖОРАТ ТАШКИЛОТЛАРИДА АКТИВЛАР АУДИТИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ

Мехриддин Хожиев

Тошкент молия институтининг "Аудит" кафедраси доценти, PhD, Тошкент, Ўзбекистон.

email: dj.msx@mail.ru,

ORCID: 0000-0002-0968-5726

IMPROVING ASSETS AUDIT IN NON-STATE NON-PROFIT ORGANIZATIONS

Mexriddin Khojiyev

PhD, Associate Professor of the department "Audit" Tashkent Institute of Finance, Tashkent,

Uzbekistan. email: dj.msx@mail.ru,

ORCID: 0000-0002-0968-5726

JEL Classification: M4,M42

Аннотация. Ушбу мақоламизда нодавлат нотижорат ташкилотларида активлар аудитинининг асосий мақсади, ташкил қилиш ва уларни ахборот манбалари бўйича инвентаризациядан ўтказиш, активларни мақсадли фойдаланилишини бухгалтерия ҳисобида акс эттирилганлигини текшириш муаммолари ёритилган. Шунингдек, Ўзбекистонда нодавлат нотижорат ташкилотлари (ННТ) сонининг динамик ўзгариши, ННТда активлар аудитининг асосий мақсади, ННТ ташкил этилган соҳалар диаграммаси таҳлил қилинган ҳамда нодавлат нотижорат ташкилотлари (ННТ) активлари аудитини такомиллаштириш юзасидан тегишлича таклиф ва тавсиялар ишлаб чиқилган ва мавзу юзасидан хулосалар келтириб ўтилган.

Шунингдек, активларни аудиторлик текширувида инвентаризация тўғри ўтказилганини назорат тариқасида солиштиришма қайдномаларга расмийлаштириш ва бошқа техника воситаларидан фойдаланиш тартиби ёритилган.

Бу эса ўз навбатида нодавлат нотижорат ташкилотлари (ННТ) активлар аудитини такомиллаштиришда аудит якуний натижалари бўйича таъсисчиларга асос сифатида ижроочи директор ва бош бухгалтер ҳамда тегишли бўлинма масъулларининг норматив ҳужжатларга

мос, интизомли иш фаолиятига ҳолисона, ҳаққоний баҳо бериш учун

аудиторлик хулосаси тақдим этишга асос бўлади.

Шу билан бир қаторда, нодавлат нотижорат ташкилотлари (ННТ) аудиторлик текширувларида таҳлилий амалларни қўллаш, мол-мулкларни инвентаризация қилиш, инвентаризацияни ўтказиш шартлари ҳамда фаолият кўрсатиб келаётган нодавлат нотижорат ташкилотлари (ННТ)ни назорат қилишнинг махсус усулларидан фойдаланиш лозимлиги айтиб ўтилган. Нодавлат нотижорат ташкилотлари (ННТ)нинг сонини динамик ўзгариши график асосида кўрсатилган ва кенг таҳлиллар олиб борилган. Шунингдек, нодавлат нотижорат ташкилотлари (ННТ) маҳаллий ва хорижий олимлар томонидан қилинган таҳлиллари ўрганиб чиқилди ва таърифлари асосида алоҳида муаллифлик қарашлари ҳамда илмий ёндошувлари кенг очиб берилган.

Шу ўринда, мамлакатимизда ижтимоий-иқтисодий соҳадаги ислохотлар устидан жамоатчилик назорати самарадорлигини ҳамда фуқароларнинг демократик ўзгартиришлардаги фаоллигини оширишда нодавлат нотижорат ташкилотлари молиявий мустақиллигини таъминлаш, уларнинг ўз мол-мулкига эга бўлиши, яъни активлари ҳисобини юритиш ва уларнинг ишлатилиши,

мавжудлиги, сақланишини, шунингдек ҳисобдан чиқарилиши аудити муаммоларига алоҳида тўхталиб ўтиши долзарб масалалардан бири ҳисобланади.

Annotation: This article discusses solutions to the problems of organizing an audit and inventory of assets by source, as well as checking accounting for the intended use of assets in non-state non-profit organizations (NSNPOs). It also analyzes the dynamics of changes in the number of NSNPOs in Uzbekistan, the main purpose of the audit of assets in non-governmental organizations, the scheme of sectors in which NGOs are established in Uzbekistan, and develops appropriate proposals and recommendations for improving the audit of assets of NSNPOs.

It also describes the procedure for registration of assets in the audit of comparative accounts and the use of other technical means as a control over the correctness of the inventory.

This, in turn, will be the basis for improving the audit of NSNPOs assets by providing the founders with an audit opinion on the final results of the audit for an objective, fair assessment of the disciplined activities of the executive director and chief accountant and officials of the relevant department.

At the same time, the audit of non-governmental organizations (NGOs) should use analytical methods, inventory of property, the conditions of the inventory and the use of special methods of control over existing NGOs (NGOs). The dynamic change in the number of non-governmental organizations (NGOs) is shown on a graph basis and extensive analysis has been conducted. The analysis of non-governmental non-profit organizations (NGOs) by local and foreign scholars has also been studied, and individual authorial views and scientific approaches based on

their definitions have been widely disclosed.

In this regard, in order to increase the effectiveness of public control over socio-economic reforms in the country and the active participation of citizens in democratic change, ensure the financial independence of NGOs, their ownership, ie the accounting of their assets and their use, availability, storage and write-off. Focusing on the problems is one of the most pressing issues.

Калим сўзлар: Нодавлат нотижорат ташилот, тижорат ташилот, актив, мол-мулк, аудиторлик текишируви, аудитни режалаштириш, асосий восита, ТМЗ, пул маблағлари мақсадли тушум, грандлар, безараз ёрдам маблағлари, молиявий ҳисобот.

Keywords: public organization, commercial organization, asset, property, audit, audit planning, fixed assets, inventories, targeted cash receipts, grants, non-discriminatory assistance funds, financial reporting.

Кириш. Мамлакатимизда қабул қилинган қонун ҳужжатлари таҳлили шуни курсатадики, 2021 йил фуқаролик жамиятини ривожлантириш соҳасида жамоатчилик назорати самарадорлиги ҳамда фуқароларнинг демократик ўзгартиришлардаги фаоллигини ошириш бўйича амалга оширилган илохотларда нодавлат нотижорат ташкилотлари ўрни бекиёсдир.

Фуқаролик жамияти институтларини ривожлантириш соҳасида қабул қилинган норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар ва амалга оширилаётган илохотларнинг мазмун-моҳиятини чуқур тушуниб этиш «Инсон манфаатлари ҳамма нарсдан устун» деган олижаноб ғояни изчиллик билан ҳаётга татбиқ этишдан иборатлигини алоҳида таъкидлаш лозим[3].